

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового
інституту

«Українська інженерно-педагогічна
академія»

Денис КОВАЛЕНКО
2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до фаху

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня програма Практична психологія
(шифр і назва)

спеціалізація Практична психологія
(шифр і назва)

вид дисципліни Вступ до фаху (обов'язкова)
(обов'язкова / за вибором)

інститут Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту
«Українська інженерно-педагогічна академія»

«25» червня 2025 року, протокол №10

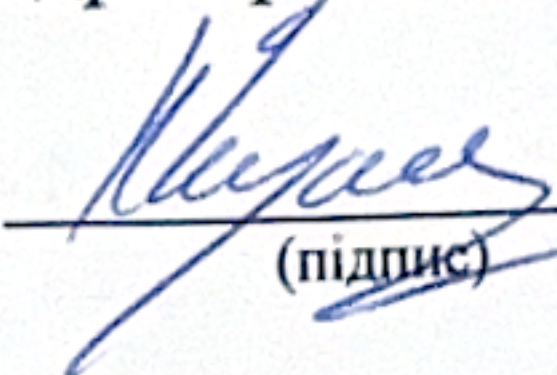
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Шайхлісламов З.Р., к.психол.н., с.н.с., доцент кафедри практичної психології

Програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від «05» червня 2025 року № 11

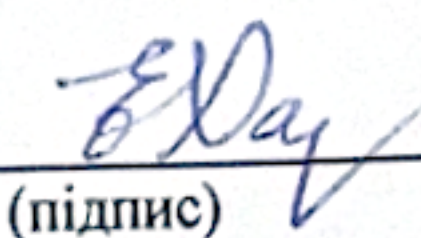
В.о. завідувачки кафедри практичної психології

 Наталія КУЧЕРЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо – професійної програми
(керівником проектної групи)

практична психологія
(назва освітньої програми)

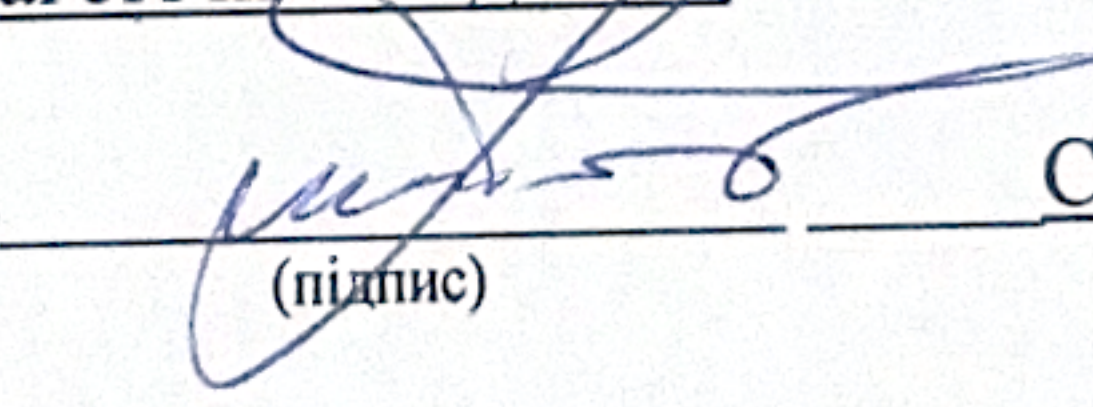
Гарант освітньо – професійної програми
(керівник проектної групи)

 Олена ХАРЦІЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
Навчально наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від «24» червня 2025 року, № 7

Голова науково-методичної комісії Навчально наукового інституту
«Українська інженерно-педагогічна академія»

 Сергій ПЕТРОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до фаху» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

_____перший (бакалаврський)_____
(назва рівня вищої освіти)

спеціальності _____053 Психологія_____

спеціалізації _____Практична психологія_____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є формування здатності до знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатності оперувати категоріально-понятійним апаратом психології; здатності до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ; здатності самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел; здатності до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- розвиток у студентів зацікавленості щодо психології та створення мотивації вивчення циклу психологічних дисциплін протягом навчання за спеціальністю;
- формування у студентів системи уявлень про психологічну науку її місце в системі інших наук, структуру та призначення;
- розкриття основних підходів до визначення предмету психології;
- ознайомлення студентів з основними напрямками сучасної психології;
- ознайомлення з основними сферами здійснення практичної психологічної діяльності та етичними вимогами щодо її здійснення.

1.3. Кількість кредитів 6,0

1.4. Загальна кількість годин 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
36 год.	10 год.

Практичні, семінарські заняття	
24 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
120 год.	164 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення,

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

•ПР 2. 1. розуміння предмету, структури і методів сучасної психології;

•ПР 2. 2. розуміння загальної характеристики сучасних шкіл та напрямків психологічної науки;

•ПР 2. 3. розуміння основних вимог до особистісних та професійних якостей психолога-дослідника та психолога-практика;

•ПР 2. 4. здатність аналізувати основні види практичної діяльності психолога.

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

•ПР 3. 1. здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати психологічну інформацію з різних джерел;

•ПР 3. 2. здатність самостійно аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;

•ПР 3. 3. вміння працювати з навчальною, науковою, методичною і науково-популярною психологічною літературою.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

•ПР 15. 1. володіння навичками обґрунтовувати практичну значущість досягнень психологічної науки та використання отриманих психологічних знань у наданні психологічної допомоги;

•ПР 15. 2. володіння навичками підготовки та презентацій і доповідей із психологічної проблематики;

•ПР 15. 3. володіння початковими навичками саморефлексії щодо власної майбутньої професійної діяльності (оцінка рівню розвитку професійно важливих якостей, орання напрямів для саморозвитку та професійного зростання).

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

- ПР 16. 1. розуміння основних положень етичного кодексу психологів України та інших держав;
- ПР 16. 2. вміння орієнтуватися в предметі та актуальних завданнях психологічної науки;
- ПР 16. 3. здатність аналізувати теоретичні та практичні підходи, розроблювані у сучасних напрямках психологічної науки.

1.8. Пререквізити:

1. Загальна психологія.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна характеристика психології як науки

Тема 1. Предмет, галузі, розділи та види психології.

Загальне уявлення про психологію як науку. Місце психології в системі наук. Галузі психологічної науки. Види психології: наукова і життєва, академічна і неакадемічна, теоретична і практична, фундаментальна і прикладна психологія. Предмет психології. Функції і форми прояву психіки.

Тема 2. Методи досліджень у психологічній науці.

Спостереження як метод психологічних досліджень. Експеримент у психологічних дослідженнях. Опитувальні психодіагностичні методи у психологічних дослідженнях. Психодіагностичні тести у психологічних дослідженнях.

Тема 3. Психічна діяльність людини. Свідомість та несвідомі психічні процеси.

Свідомість: поняття і відмітні ознаки. Самосвідомість людини. Неусвідомлювані психічні процеси. Структура психічної сфери людини. Структура та види людської діяльності.

Тема 4. Особистість психолога-практика.

Практична психологія як професія. Психолог-аматор та психолог-професіонал. Особистість психолога-професіонала. Етичні принципи діяльності психолога. Професійна компетентність психолога.

Розділ 2. Види діяльності практичного психолога

Тема 1. Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психодіагностика.

Психодіагностика як галузь психологічної практики. Психодіагностичне обстеження: характеристика процесу. Загальна класифікація методів психодіагностики.

Тема 2. Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психологічне консультування.

Загальне уявлення про психологічне консультування. Цілі та принципи психологічного консультування. Бесіда (інтерв'ю) як основний метод психологічного консультування

Тема 3. Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психокорекція та психотерапія.

Загальна характеристика психокорекції як галузі практичної діяльності психолога. Загальна характеристика напрямів психокорекції. Психотерапія в практичній діяльності психолога. Основні психотерапевтичні напрямки. Поняття про групову психотерапію.

Тема 4. Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психологічний тренінг та інші види практичної діяльності.

Психологічний тренінг як вид практичної діяльності психолога. Інші види практичної діяльності психолога.

Розділ 3. Психологія як наука про душу

Тема 1. Предмет історії психології, методологічні принципи психологічної науки.

Предмет і методи історії психології. Етапи розвитку психології. Основні фактори й принципи, що визначають розвиток психології.

Тема 2. Розвиток психології в період античності.

Загальна характеристика психології в період античності. Перші психологічні теорії античності. Провідні психологічні теорії античності класичного періоду. Психологічні концепції еллінізму.

Тема 3. Психологічні теорії епохи Відродження.

Загальна характеристика психології в епоху відродження. Розвиток європейської психології в 4 - 11 століттях. Арабська психологія. Психологія в пізнє Середньовіччя (12 - 15 століття). Розвиток психології в епоху Відродження.

Тема 4. Розвиток психології у Новому часі.

Загальна характеристика психології в Новий час. Перші теорії Нового часу. Раціоналізм у психології. Сенсуалізм у психології.

Розділ 4. Психологія як наука про свідомість

Тема 1. Розвиток психології у XVIII ст.

Загальна характеристика психології в XVIII столітті. Розвиток французької психології. Розвиток німецької психології. Зародження й розвиток асоціативної психології.

Тема 2. Розвиток асоціативної психології у XIX ст.

Загальна характеристика асоціативної психології. Класичні теорії асоціативної психології. Розвиток асоціативної психології в другій половині XIX століття. Становлення експериментальної психології.

Тема 3. Структуралізм. Функціональна психологія.

Становлення й розвиток нових психологічних шкіл. Структуралізм. Функціоналізм.

Тема 4. Розвиток психології на рубежі XIX - XX ст.

Вюрцбургська школа. Французька психологічна школа. Описова психологія.

Розділ 5. Основні психологічні теорії 20 сторіччя.

Тема 1. Біхевіоризм. Необіхевіоризм

Теорія Торндайка. Теорія Уотсона. Теорія Б.Ф. Скинера. Теорія Д.Г. Мид. Теорія А.Бандури.

Тема 2. Гештальтпсихологія

Теорія Макса Вертгеймера. Теорія Курта Коффки. Теорія Вольфганга Келера.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Психологія як наука												
Разом за розділом 1	40	8	4			24	40	2	2			36
Розділ 2. Психологія як галузь практичної діяльності												
Разом за розділом 2	40	8	8			29	40	2				38
Розділ 3. Психологія як наука про душу												
Разом за розділом 3	40	8	8			24	40	2	2			36
Розділ 4. Психологія як наука про свідомість												
Разом за розділом 4	40	8	2		5	24	40	4			5	31
Розділ 5. Основні психологічні теорії 20 сторіччя												
Разом за розділом 5	20	4	2		5	9	20	2	2		5	11
Усього годин	180	36	24		10	116	180	10	6		10	154

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Розділ 1. Психологія як наука		
1	Особистість психолога-практика	2	2
2	Етичні принципи роботи практичного психолога	2	
	Розділ 2. Психологія як галузь практичної діяльності		
3	Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психодіагностика.	2	
4	Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психологічне консультування	2	
5	Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психокорекція та психотерапія.	2	
6	Загальна характеристика видів практичної діяльності психолога: психологічний тренінг та інші види практичної діяльності	2	
	Розділ 3. Психологія як наука про душу		
7	Предмет історії психології, методологічні принципи психологічної науки.	2	2
8	Розвиток психології в період античності.	2	
9	Психологічні теорії епохи Відродження.	2	
10	Розвиток психології у Новому часі.	2	
	Розділ 4. Психологія як наука про свідомість		
11	Розвиток психології у XVIII ст.	2	
	Розділ 5. Основні психологічні теорії 20 сторіччя		
12	Розвиток психології на рубежі XIX - XX ст.	2	2
	Разом	24	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювання конспекту лекцій (робочого зошиту), джерел навчальної інформації (навчальної літератури) за темою та додаткової літератури	18	26
2	Виконання індивідуального завдання (реферат)	15	10
3	Складання тлумачного словника англійською мовою за темою лекції	15	10
3	Підготовка до практичних занять шляхом вивчення літератури й конспекту (робочого зошиту), відповіді на питання для самоконтролю завдань у робочих зошитах	20	38
5	Виконання завдань для самостійної роботи на сайті дистанційної освіти	40	60
6.	Виконання тестових контролів на сайті дистанційної освіти	12	20
	Разом	120	164

6. Індивідуальні завдання

№№	Назва теми
1	Загальне уявлення про науку. Місце психології в системі наук. Галузі психологічної науки.
2	Види психології: наукова і життєва, академічна і неакадемічна, теоретична і практична, фундаментальна прикладна психологія.
3	Предмет психології. Функції і форми прояву психіки.
4	Поняття об'єктивного критерію психіки. Адаптивне значення психіки.
5	Процес розвитку психіки у філогенезі.
6	Свідомість: поняття і відмітні ознаки. Самосвідомість людини.
7	Неусвідомлювані психічні процеси.
8	Відмінності психічної діяльності людини і тварин. Специфіка людського онтогенезу.
9	Короткий огляд історій психологічної думки
10	Основні напрями західної психології після кризи початку XX ст.
11	Практична психологія як професія. Психолог-дослідник (учений), психолог-практик, психолог-викладач.
12	Особистість психолога-професіонала. Етичні принципи діяльності психолога.
13	Методологічні принципи і методи сучасних психологічних досліджень.
14	Психодіагностика як область практичної діяльності психолога.
15	Загальне уявлення про психологічне консультування.
16	Загальна характеристика психокорекції як галузі практичної діяльності психолога.
17	Психотерапія в практичній діяльності психолога.
18	Психологічна просвіта як вид практичної діяльності психолога.
19	Психологічна профілактика як вид практичної діяльності психолога.
20	Розвиток і навчання особистості як практична діяльність психолога.
21	Предмет та методи історії психології.
22	Основні етапи розвитку психології.
23	Методологічні принципи психології.
24	Загальна характеристика психології в період античності.
25	Перші психологічні теорії античності (Піфагор, Геракліт, Демокріт, Гіппократ).
26	Психологічні теорії античності класичного періоду (Сократ).
27	Психологічні теорії античності класичного періоду (Платон).
28	Психологічні теорії античності класичного періоду (Аристотель).
29	Психологічні погляди Сократа.
30	Теорія Платона.
31	Теорія Аристотеля.
32	Психологічні концепції елінізму (школа кініків, Епікур, стоїки).
33	Погляди на світ і душу в античній психології.
34	Теорії пізнання в античній психології (сенсуалізм та раціоналізм).
35	Погляди стосовно регуляції поведінки в працях античних психологів.
36	Відкриття античної психології, які найбільше вплинули на психологічну науку
37	Середньовіччя.
38	Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя.
39	Відносини науки та церкви в епоху Середньовіччя.
40	Арабська психологія (Ібн аль-Хайсам, Ібн Сіна, Ібн Рунід)
41	Зародження сакрального підходу до проблеми душі.

42	Порівняльна характеристика номіналізму та реалізму.
43	Психологія в період пізнього Середньовіччя.
44	Загальна характеристика досягнень духовної психології.
45	Зародження психофізіології та диференційної психології в Середньовіччі та епоху Відродження.
46	Розвиток психології в епоху Відродження.
47	46. Загальна характеристика психології у Новий час.
48	Сутність психології у Новий час.
49	Сутність психологічних поглядів Ф. Бекона.
50	Психологічні погляди Р. Декарта.
51	Особливості психологічних поглядів В. Лейбниця.
52	В чому новації у поглядах В. Лейбниця та його теорії.
53	Раціоналізм в психології XV-XVII ст. (Б. Спіноза, Г.В. Лейбниц).
54	Основна характеристика теорії Б. Спінози.
55	Сенсуалізм в психології XV-XVII ст. (Т. Гоббс, Дж. Локк).
56	Порівняльна характеристика раціоналізму та сенсуалізму.
57	Психологічна теорія Спінози.
58	Погляди на світ та душу в психології Нового часу (дуалізм та матеріалізм).
59	Підходи до проблеми емоції Р. Декарта та Спінози.
60	Рефлекторна природа поведінки в теорії Р. Декарта.
61	Проблема пізнання в роботах Дж. Локка.
62	Загальна характеристика психології в XVII ст.
63	Розвиток французької психології в XVIII ст. (Ж. Ламетрі, Е. Кондільяк, Д. Дідро, К. Гельвецій, Жан Жак Руссо, ПЖ. Кабаніс).
64	Розвиток німецької психології в XVIII ст. (Х. Вольф, І. Кант).
65	Психологічні погляди І. Канта.
66	65. Зародження та розвиток асоціативної психології (Д. Берклі, Д. Юм, Д. Гартлі).
67	Загальна характеристика розвитку асоціативної психології в XIX ст.
68	Класичні теорії асоціативної психології XIX ст. (Томас Браун, Джеймс Мілль).
69	Розвиток асоціативної психології у другій половині XIX ст. (І.Ф. Герbart, Джон Стюарт Мілль, А. Бен, Г. Спенсер).

7. Методи навчання

Освітні технології (проблемне навчання, аудіовізуальні технології, технологія студентоцентрованого навчання тощо).

У залежності від виду занять використовуються такі методи:

- на лекціях – різні види бесід, розповідь, пояснення, лекція; пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та метод проблемного викладу; ілюстрація та демонстрація;
- на практичних заняттях – тестування (педагогічне та психологічне), тренінг, виконання практичних завдань (вправ) репродуктивного та творчого характеру, моделювання й аналіз педагогічних ситуацій, мікрОВикладання;
- у ході самостійної навчально-пізнавальної діяльності – вивчення навчальної та наукової літератури; аналіз, систематизація, класифікація, конспектування освітньої інформації; виконання вправ, пошук відповідей на запитання, складання таблиць.

8. Методи контролю

Поточний контроль – виконання завдань (вправ), виступ, публічний захист виконаних завдань, усне опитування, експрес-опитування.

Підсумковий контроль – залік.

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																		Екзамен (залікова робота)	Сума	
Розділ 1				Розділ 2				Розділ 3				Розділ 4				Розділ 5	Інд. завд	Разом		
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T1 4	T1 5	T 16	T 17		60	40	100
3	3	4	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3	3	3	4	4	4	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 36 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Загальна система оцінювання: Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Робота студента впродовж семестру/залік - 60/40

№	Види робіт здобувача	Оцінка
1.	Активна робота на лекції,	0-18
2.	Участь в експрес опитуванні	0-18
3.	Підготовка презентації наукової доповіді	0-5
4.	Індивідуальне завдання	0-4
5.	Виконання вправ на практичних заняттях	0-24
6.	Складання тлумачного словника на англійській мові	0-5
7.	Робота на сайті дистанційного навчання (тестові завдання - №1, №2, №3, №4 та завдання творчого характеру по 0-5 балів)	0-26
	Всього за навчальну дисципліну	0-100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

1. Дуткевич Т. В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2019. — 255 с.

2. Іванова О. В. Психологія: вступ до спеціальності, [текст]: навч. посіб. / О. В. Іванова, Л. М. Москалюк, С.І. Корсун. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 184 с.

3. Психологія: Підручник для вищих навч. закладів. За ред. Ю. Л. Трофімов. – 3-є вид., [та стереотип.. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.

Основна література

1. Цимбалюк І. М. Психологія: навч. посібник для вищих навч. закладів. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 216 с.

2. Загальна психологія: Підручник для вищих навч. закладів Під ред. С. Д. Максименко. - 2-ге вид., перероб. і доп.. - Вінниця: Нова книга, 2004. – 704 с.

Допоміжна література

1. Загальна психологія: підручник для вищих навч. закладів / О. В Скрипченко [та інші]. - К.: Либідь, 2005. – 462 с.

2. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посібник для вищих навч. закладів. - К.: Либідь, 2007. – 256 с.

3. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим. Курс лекцій: навч. Посібник. – К.: Наукова думка, 2000. – 192 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
2. <http://korolenko.kharkov.com/> - Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.
3. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога».
4. [http://pidruchniki.com/1584072034758/psihologiva/psihologichne konsultuv annva ta korektsiya](http://pidruchniki.com/1584072034758/psihologiva/psihologichne_konsultuv_annva_ta_korektsiya) - психологічне консультування та корекція.

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни Вступ до фаху
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник директора навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»

(підпис)

Сергій ПЕТРОВ
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ навчально-наукового
інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.